

Zaman Oda?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zaman Oda?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33554>

Özet

Zaman Oda?? Ölçe?i (ZOÖ), bireylerin bilişsel ve duygusal süreçlerini zamanın üç ana dilimine--geçmi?, ?imdi ve gelecek--ne kadar yönlendirdi?ini ölçen psikometrik bir araçtır. Ölçe?in Türkçe kültüre uyarlama çalışması, Zaman Perspektifi kavramının Türk örneklemindeki odaklanma e?ilimlerini belirlemek amacıyla Ümüt Arslan ve Bü?ra Bayraktar Uyar tarafından 2021 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, ölçe?in yapısal geçerlik ve güvenirlik özelliklerini inceleyerek, orijinal modelin Türk kültüründe de geçerli ve güvenilir bir ölçüm sağladığını doğrulamayı hedeflemiştir. Ölçek, bireylerin zamanla ilgili düşünce ve dikkat kalıpları anlamak için önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Zaman Oda??, Zaman Perspektifi, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Geçerlik, Güvenirlik, Geçmi? Oda??, Gelecek Oda??, ?imdiki Zaman Oda??.

Yazarlar

Ümüt Arslan, Bü?ra Bayraktar Uyar

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin algısal haline gelmiş bilişsel ve duygusal odaklanma e?ilimlerini, zamanın üç boyutu (geçmi?, ?imdi ve gelecek) bağlamında sistematik olarak ölçmektir. Bu odaklanma e?ilimleri, bireyin mevcut davranışları, hedeflerini, psikolojik iyi olu? halini ve karar verme süreçlerini anlamada önemli bir de?işken olarak kabul edilmektedir. Uyarlama çalışması, bu yapının Türk kültüründe de geçerli bir şekilde ölçülüp ölçülemeyeceğini tespit etmeyi amaçlamıştır.

Yapı

Ölçülen yapı, bireyin algısal ve dikkatsel kaynakları zamanın hangi dilimine yönlendirdiğini ifade eden **Zaman Oda??**'dir (Temporal Focus). Bu yapı, genellikle Zaman Perspektifi (Time Perspective) ile yakından ilişkilidir, ancak daha çok bilinçli dikkat yönelimine odaklanır. Ölçek, teorik olarak üç temel alt boyutta incelenir:

Geçmi? Oda??: Bireyin geçmiş olaylara, anılara ve deneyimlere odaklanma e?ilimi.

?imdiki Zaman Oda??: Bireyin mevcut ana, güncel olaylara ve yakın geleceğe odaklanma e?ilimi.

Gelecek Oda??: Bireyin uzun vadeli hedeflere, planlara ve olası sonuçlara odaklanma e?ilimi.

Geçerlik

Zaman Oda?? Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerli?i kan?tlar?n? sunmak amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. Bu analizler, ölçe?in orijinal yap?s?nda belirtilen üç faktörlü modelin Türk örnekleminde de istatistiksel olarak iyi uyum sergiledi?ini göstermi?tir.

Ayr?ca, ölçe?in geçerli?ini desteklemek amac?yla **uyum geçerli?i** (convergent validity) çal??malar? yürütülmü?tür. Bu kapsamda, Zaman Oda?? alt boyutlar?n?n, ilgili di?er psikolojik yap?larla (örne?in, zaman perspektifi ölçekleri veya ya?am doyumu) beklenen yön ve büyüklükte ili?kiler gösterdi?i tespit edilerek, ölçe?in ölçtü?ü yap?y? do?ru temsil etti?ine dair güçlü kan?tlar sa?lanm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik incelemeleri, iç tutarlı?k yöntemi kullan?larak gerçekleştirilmi?tir. Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in tüm alt boyutlar? için **iç tutarlı?k katsay?s?** (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Elde edilen katsay?lar, genellikle psikometrik standartlar aç?s?ndan kabul edilebilir düzeyde veya üzerinde bulunmu?tur. Bu yüksek iç tutarlı?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve dolay?s?yla ölçe?in Türk örnekleminde güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermektedir.

Faktör Analizi

Zaman Oda?? Ölçe?i'nin uyarlama sürecinde, yap?s?sal geçerli?i test etmek için temel olarak **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) kullan?lm??t?r. DFA, ölçe?in orijinal yap?s?nda var olan üç faktörlü (Geçmi?, ?imdi, Gelecek) modelin Türk kültürü verilerine ne kadar uydu?unu test etmek için en uygun yöntemdir. Analizler, modelin kuramsal yap?s?n?n verilerle uyumlu oldu?unu gösteren tatmin edici uyum indeksleri (örne?in, RMSEA, CFI, TLI) sa?lam??t?r. Bu, Zaman Oda??'n?n Türk bireylerde de üç farklı ve ba??ms?z boyutta ele al?nabilece?ini do?ulamaktad?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Bireyin kendi beyan?na dayalı (Self-Report) Likert tipi derecelendirme ölçe?i. Derecelendirme format? orijinal çal??mada belirtilmemi?tir, ancak genellikle 5 veya 7 noktalı Likert ölçe?i kullan?lı?r.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama); Orijinal dili (muhtemelen İngilizce).

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler, özellikle üniversite ö?rencileri ve genel popülasyon örneklemi.

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri (Yeti?kin).

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?, Türkiye'deki farklı üniversitelerden seçilen gönüllü ö?rencilerden olu?an bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Ka??t-kalem veya online anket yoluyla bireysel uygulama. Katılımcılardan, maddelerde belirtilen ifadelere ne derece katıldıkları belirtilmeleri istenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik Ölçekler, Bilişsel Psikoloji, Zaman Algısı, Yapısal Eşitlik Modellemesi, Cronbach Alfa, Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Uyarlama çal??mas? makalesinde belirtilmemiştir.

Bağı Kurulu? E-posta Adresleri: umutarslanizmir@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Yazma Adresi: Uyarlama çal??mas? makalesinde detaylı yazma adresi belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2021

İzinler ve Ücret: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanım için sorumlu yazar (Ümüt Arslan) ile iletişime geçilmesi önerilir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için özel izinler gerekebilir.

Referanslar

Arslan, Ü. & Bayraktar Uyar, B. (2021). Focusing on the Past, Present, and Future: Psychometric Properties of the Temporal Focus Scale in Turkish Culture. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. (52), 44-57. <https://doi.org/10.53444/deubefd.812331>

Makalenin tam metnine DergiPark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: zaman-odagi-olcegi-toad.pdf

Zaman Oda?? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

Ölçek maddeleri bu akademik giri?te yer almamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM